

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne.

Viite:

Haasio, A. 2020. Mihin katosi historia, mihin hävisi yleissivistys?. Kaleva 4.3.2020, 32 K2.

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Mihin katosi historia, mihin hävisi yleissivistys?

Suomi on loistanut koulu- ja laisten oppimistuloksia vertailevassa PISA-tutkimuksessa vuosikautia. Kolmen vuoden välein toteutettava kansainvälinen tutkimus mittaa 15-vuotiaiden nuorten osaamista lukutaidon, matematiikan osaamisen ja luonnontieteiden saralla. Olemme etenkin lukutaidon ja matematiikan osaamisen huippumaita.

Valitettavaa on, että suomalaisten yleissivistys ja historian tuntemus tuntuvat rapautuvan vuosittain. Kun korkeakouluopiskelijat eivät tiedä milloin jatkosota käytiin, on syytä huoleen. Ilman historian ymmärrystä, emme voi ymmärtää nykyisyyttä, saati sitten ennakoida tulevaa.

Historian heikko tuntemus ei koske vain nuoria. Moni keski-ikäinen tuntuu olevan yhtä tietämätön esimerkiksi siitä, koska Ranskan suurvallankumous oli ja mitä se merkitsee meille. Historian syy-seurassuhteiden käsitäminen auttaa meitä hahmottamaan yhteiskuntaa ja siinä vallitsevia lainalaisuuksia.

Pahimmillaan historian ja muiden yleissivistykseen kuuluvien asioiden heikko tuntemus johtaa harhaluuloihin, väärin tulkintoihin ja vihapuheeseen. Kun ennakkoluulot, tosiasioiden puutteellinen tuntemus ja heikko tietämys yhdistetään toisiinsa voi esimerkiksi isänmaallisuus saada todella hulestuttavia ilmenemismuotoja. Historian väärät tulkinnat ja kapea-alainen ajattelu ovat johtaneet siihen, että isänmaallisuuden varjolla tehdään ihmisarvoa loukkaavia asioita.

YLÄKERTA

ARI HAASIO
ari.haasio@seamk.fi

”Isänmaallisuus ja sen symbolit on yritetty hävittää yhdistämällä ne ihmisarvoa halveksivaan ääriilikeeseen.”

Isänmaallisuus ei ole selkeästi määriteltävissä, sillä se on subjektiivinen kokemus. Isänmaallisuus ei tarkoita, että meidän tulisi ajatella kaikista asioista yhtenevästi. Meillä voi olla ja saa olla erilaisia käsityksiä. Keskkeitä kuitenkin on se, että tunnemme isänmaamme, Suomen, olevan meille tärkeä. Se, miten tuo tärkeys ilmenee voi vaihdella eri tavoin.

Perussuomalaisissa on viime aikoina nostanut päätänsä pieni ”öyhöttäjäröyhy”, joka kutsuu itseään etnonationalisteiksi. Näille lähinnä PS-nuoriin kuuluville henkilöille suomalaisuus on synnynnäinen ominaisuus ja suomalaiseksi ei voi tulla kuin syntymällä Suomessa.

sa. Rasismi, fasismi ja rotuoppien kannattaminen ovat etnonationalistien aatemaailman kulmakiviä. Heille ajatus valkoisen vallan ylivallassa edustaa isänmaallisuutta, meille muille vaarallista suvaitsemattomuutta, joka tuo mieleen 1930-luvun Saksan hirviteutet.

Kun näen uusnatsin hihassa Suomen lipun ja kaulassa leijonariipuksen, olen surullinen. Olen surullinen siitä, että isänmaallisuuden keskeiset symbolit liitetään väkivaltaiseen uhoon ja rasismiin, joilla ei ole mitään tekemistä aidon ja oikean isänmaallisuuden kanssa. Isänmaallisuus ei ole kiihkoilua. Se ei ole muiden oikeuksien polkemista, suvaitsemattomuutta tai häädänalaisuuden ihmisten torjumista silloin kun he tarvitsevat eniten apua. Isänmaallisuus ei ole muiden kulttuurien tai erilaisuuden halveksimista.

Jos halveksimme muita kulttuureja, nostamme itsemme muita paremmiksi ja ajattelemme, että ainoa oikea kulttuurin perintö on se, joka on meille kaunis. Se tie on suvaitsemattomuutta ja itsekkyysjärjestelmän varjostama tie. Isänmaallisuus ja sen symbolit on yritetty hävittää yhdistämällä ne ihmisarvoa halveksivaan ääriilikeeseen. Se on valitettavaa ja siihen emme saa alistua.

Tietoyhteiskunnan vitsaus on tietämättömyys ja tiedon piristeleminen ja asioiden välisten suhteiden ymmärtämistä. Netti ruokkii usein pin-

nalista tiedonkäsitystä ja yksipuolista maailmankuvaa. Se luo kuplan, johon on helppo vetäytyä. Pahimmillaan tuo kupla on vihan ja ennakkoluulojen värittämä harha.

Kuplan murtamiseksi tarvitaan monipuolista tiedonhankintaa ja yleissivistykseen panostamista. Yhteiskunnan korostama tehokkuusajattelu usein unohtaa inhimillisten arvojen ja kulttuurin merkityksen. Oppilaitoksissa peruskoulusta yliopistoon korostetaan tuottavuutta ja tehokkuutta. Humanistiilla arvoilla on vuosi vuodelta vähemmän merkitystä. Sen seurauksena kansa ei tunne historiaansa ja yhteiskunnallisten asioiden ymmärrys heikkenee. Kulttuuri on henkistä pääomaa, joka kantaa pitkälle. Nyt se tuntuu unohtuvan teknokratian voittokulun myötä.

Yleissivistys on moniarvoisen ja humaanim yhteiskunnan kantava voima. Se auttaa meitä ajattelemaan aravarkateisemmin ja mahdollistaa erilaisuuden hyväksymisen entistä paremmin. Kulttuurin, historian ja filosofian merkitys ihmisen maailmankuvan muovaajana on keskeinen. Kirjallisuus kaikissa sen muodoissa on yksi väylä paremman yleissivistykseen rakentamiseen. Pelkkä tietäminen ei riitä, meidän tulee myös ymmärtää asioita. Ja ymmärtääksemme asioita, meidän on hankittava itsellemme laaja-alaista sivistystä, kulttuurista pääomaa, joka on ymmärryksen avain. **K**

Ari Haasio on filosofian tohtori, tietokirjailija ja yliopettaja Seinäjoen ammattikorkeakoulussa.